

tasavvuf

İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi

İstanbul 2013

tasavvuf

İlimi ve Akademik Araştırma Dergisi

Yıl: 14 [Temmuz-Aralık 2013] Sayı: 32

ISSN 1302-3543

Bu dergi uluslararası ve ulusal   veri indeksleri tarafından taranmaktadır
tasavvuf hakemli bir dergidir / *tasavvuf* is a refereed journal

İmtiyaz Sahibi/Publisher

Aziz Mahmud Hüdâyi Vakfı
İktisadi İşletmesi adına
Dr. Adem Ergül

Editör/Editor

Prof. Dr. Necdet Tosun

Yayın Kurulu/Editorial Board

Prof. Dr. Ethem Cebecioglu
Prof. Dr. H. Kâmil Yılmaz
Prof. Dr. Mustafa Kara
Prof. Dr. Mustafa Tahralı
Prof. Dr. Süleyman Derin
Prof. Dr. Sâfi Arpağuş
Yrd. Doç. Dr. Ali Namlı
Yrd. Doç. Dr. M. Nedim Tan
Arş. Gör. Ercan Alkan

Yazı Takip

K. Yusuf Ünal

Teknik Hazırlık ve Kapak Tasarım

M. Sami Kaya - Süleyman Serin

Kapaktaki Hat

Kazasker Mustafa İzzet Efendi
*Yâ Hazretî Mevlânâ Muhammed Ziyâülhak ve'l-dîn Şeyh Hâlid
en-Nakşebendî el-Müceddidî kudîse sirruhu's-samedî*

Yayın Sorumlusu

K. Yusuf Ünal

İletişim Bilgileri/Contact Information

Küçük Çamlıca Mah. Çilehane yolu Cad.
No: 12 Üsküdar-İSTANBUL

Telefon/Telephone

+90 (216) 428 39 60

+90 (555) 405 34 35

Faks/Fax

+90 (216) 327 75 83

e-posta/e-mail

bilgi@tasavvufdergisi.net

web sayfası/web page

www.tasavvufdergisi.net

Baskı-Cilt/Printing House

Erkam Matbaası İkitelli Org. San. Sit.
Turgut Özal Cad. No: 117/4
İkitelli - İstanbul Tel: 0 212 671 07 00

Danışma Kurulu/Advisory Board

Prof. Dr. Arif Naushahi
Prof. Dr. Arthur F. Buehler
Prof. Dr. Dilaver Güner
Prof. Dr. Hamid Algar
Prof. Dr. Himmet Konur
Prof. Dr. İlhan Kutluer
Prof. Dr. Kadir Özköse
Prof. Dr. M. Erol Kılıç
Prof. Dr. Mustafa Aşkar
Prof. Dr. Mustafa Çiçekler
Prof. Dr. Mustafa Uzun
Prof. Dr. Ramazan Muslu
Prof. Dr. Reşat Öngören
Prof. Dr. S. Hayri Bolay
Prof. Dr. Süleyman Uludağ
Yrd. Doç. Dr. Veysel Akkaya

Sayı Hakemleri/Referees on This Issue

Prof. Dr. Mustafa AŞKAR
Prof. Dr. Ömer ÇELİK
Prof. Dr. Reşat ÖNGÖREN
Prof. Dr. Sönmez KUTLU
Doç. Dr. Abdürrezzak TEK
Doç. Dr. Ahmet Cahid HAKSEVER
Doç. Dr. Ali BOLAT
Doç. Dr. Ekrem DEMİRLİ
Doç. Dr. Eyyüp TANRIVERDİ
Doç. Dr. Haşim ŞAHİN
Doç. Dr. Mustafa ÇAKMAKLIOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Abdulcebar KAVAK
Yrd. Doç. Dr. Abdürrahim ALKIŞ
Yrd. Doç. Dr. Ali Vasfi KURT
Yrd. Doç. Dr. Hikmet ATAN
Yrd. Doç. Dr. Sema ÖZDEMİR
Yrd. Doç. Dr. Süleyman GÖKBULUT
Dr. Abdurrahman MEMİŞ

Yazıların ilmi ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir. Dergimizde yayımlanan yazılar, elektronik veya yazılı bir ortama izinsiz olarak aktarılamaz ve çoğaltılamaz.

Yurt İçi Abonelik: 40 TL | Yurt Dışı Abonelik: 50 Euro | Kurumsal: 50 TL

İÇİNDEKİLER

Editor'den..... VII

Makaleler

“Saf Aşkın Üstadı”: Ahmed Gazzalî ve Tasavvuf Anlayışı

Halil BALTACI 1-41

Zeynü'l-A'yâd: Şeyh Sahafî'nin Hacı Bayrâm-ı Velî'ye Ait

“Çalabım Bir Şâr Yaratmış” Şiirine Yazdığı Şerh

Hayri KAPLAN 43-73

İbnü's-Serrâc'a Göre Sarı Saltuk

M. Necmettin BARDAKÇI - M. Saffet SARIKAYA - Nejdet GÜRKAN... 75-110

Sûfîlerin Ricâlû'l-Gayb Tanımı, Taksimi ve Buna Dayanak Yaptıkları Hadisler

Dilaver SELVÎ..... 111-137

Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî'nin Halifelerinden Şeyh Hâlid-i Cezerî ve Basret Dergâhı

İbrahim BAZ 139-167

Tercüme

İmâm-ı Rabbânî Ahmed Sirhindî'nin Mektûbât'ında Şeriat ve Ulemâ

Arthur F. BUEHLER (trc. Mehmet ATALAY) 169-181

Araştırma Notları

Yâkub Çerhî'ye Âit Tefsirin Orta Asya Türkçesine Yapılan Tercümeleri

Gülnaz SAİDOVA 183-190

Metin Neşri

- Hz. Ali'ye Atfedilen Seyr ü Sülûk Mertebeleri ile İlgili Bir Risâlenin Tercümesi:
Tercemetü etvârî's-seyr ve's-sülûk*
Zeynep Şeyma ÖZKAN 191-202
- Hâce Abdullah el-Ensârî el-Herevî'nin Münâzara-i Dil ü Cân Adlı Risâlesi ve
Türkçe Tercümesi*
Kübra CEYLAN - Şule BAYRAKTAR..... 203-220
- Mustafa el-Bekrî'ye Âit el-Feyzû'l-Ahmediyyü'r-revî Adlı Eserin Tercümesi:
Tercüme-i Şerh-i Salât-ı Ahmed Bedevî*
M. Nedim TAN 221-244
- Halil Sıdkî el-Halvetî'nin Abdurrahman Câmî'ye Ait Bir Beyit Üzerine Yazdığı
Şerh: Şerh-i Beyt-i Heme Sârî Heme Ârî*
Osman Sacid ARI..... 245-255

Kitap ve Sempozyum Değerlendirmeleri

- Açıklamalı Eski Harfli Türkçe Matbû
Tasavvuf Kitapları Bibliyografyası..... 257-265*
- Beşir Ayvazoğlu, Ateş Denizi*
Mehmet DEMİRCİ 267-273
- Salih Çift, Mısır'da Bektâşilik*
Serhat GÜLTAŞ..... 275-278
- Ömür Ceylan, Tasavvufî Şiir Şerhleri*
Ekrem SAKAR.....279-282
- Uluslararası İmâm-ı Rabbânî Sempozyumu Sonuç Bildirgesi 283-285*

CONTENTS

From the Editor VII

Articles

Master of Pure Love: Ahmed Ghazzali and his Understanding of Sufism
Halil BALTACI 1-41

*Zayn al-A'yâd: A Commentary by Shaykh Sahafî on Hadji Bayram's Poem
"Çalabım bir şâr yaratmış"*
Hayri KAPLAN 43-73

Sari Saltuk: According to Ibn al-Sarrâj
M. Necmettin BARDAKÇI - M. Saffet SARIKAYA - Nejdet GÜRKAN... 75-110

*Sufi Definition and Classification of Rijal al-Ghayb and The Prophetic
Traditions Upon Which They Base This Concept*
Dilaver SELVİ..... 111-137

*Sheikh Khalid-i Jazari, One of the Successors of Mawlana Khalid-i Baghdadi,
and the Sufi Lodge in Basret*
İbrahim BAZ 139-167

Tercüme

Shariat and Ulama in Ahmad Sirhindi's Collected Letters
Arthur F. BUEHLER (tr. Mehmet ATALAY) 169-181

Research Notes

Translations of Ya'qub Charkhi's Qur'anic Exegesis to Middle Asian Turkish
Gülnaz SAİDOVA 183-190

Text Editions

- Translation of a Treatise about the Stages of Sayr al-Suluk attributed to Ali b. Abi Talib: Tarjamat Atwâr al-Sayr wa al-Suluk*
Zeynep Şeyma ÖZKAN 191-202
- Khaja Abdullah al-Ansârî al-Haravî's Treatise titled Munazara-i Dil u Jân and its Turkish Translation*
Kübra CEYLAN - Şule BAYRAKTAR..... 203-220
- Translation of Mustafa al-Bekrî's Book titled al-Fayd al-Ahmadiyyu'r-rawî: Tarjuma-i Sharh-i Salât-i Ahmad Badavî*
M. Nedim TAN 221-244
- Khalil Sidqî al-Khalvatî's Commentary on a Couplet by Abdurrahman Jâmî: Sharh-i Bayt-i Hama Sârî Hama Ârî*
Osman Sacid ARI..... 245-255

Book Reviews

- Bibliography of Sufi Literature Published in Turkish with Arabic Script*..... 257-265
- Beşir Ayvazoğlu, The Sea of Fire*
Mehmet DEMİRCİ 267-273
- Salih Çift, Bektashi Order in Egypt*
Serhat GÜLTAŞ..... 275-278
- Ömür Ceylan, Commentaries of Mystical Poems*
Ekrem SAKAR..... 279-282
- Conclusion Remarks of International Imam-i Rabbani Symposium*283-285

Editör'den

*Tasavvuf Dergisi'*nin değerli okuyucuları,

Dergimizin 32. sayısını takdim etmekten mutluyuz. Bu sayımızda emek mahsulü birçok makale yer almaktadır. Halil Baltacı'nın Ahmed Gazzâlî hakkındaki makalesi Türkçe'de bu hacimde yapılmış ilk çalışma sayılabilir. İmâm-ı Gazâlî diye bilinen ağabeyi Muhammed Gazâlî kadar meşhur olmayan Ahmed Gazâlî (veya Gazzâlî) birçok eser kaleme almış renkli ve cezbeli bir mutasavvıftır. Hayri Kaplan, Hacı Bayram Velî'nin Türkçe bir şiiri üzerine yazılmış Arapça *Zeynü'l-a'yâd* isimli bir şerhi neşre hazırlamıştır. Bu makale, bir Osmanlı mutasavvıfı olan Hacı Bayrâm-ı Velî'nin Türkçe bilmeyen çevreler tarafından da tanınması için faydalı olacaktır. M. Necmettin Bardakçı ve arkadaşlarının kaleme aldığı İbnü's-Serrâc'a Göre Sarı Saltuk isimli makale, Anadolu ve Balkanlar'ın tasavvuf tarihinde önemli bir yeri olan Sarı Saltuk'un daha iyi tanınması konusunda önemli katkılar sağlayacaktır. Dilaver Selvi tasavvufta ricâl-i gayb konusunu hadisler ışığında ele almış ve derin bir inceleme yaparak ilgililere sunmuştur. İbrahim Baz, Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî'nin halifelerinden Şeyh Hâlid-i Cezerî ve Basret Dergâhı hakkında yeni kaynaklar da kullanarak mühim bilgiler aktarıyor.

Yukarıdaki telif makalelerin ardından Mehmet Atalay'ın Arthur F. Buehler'in İngilizce makalesinden tercüme ettiği İmâm-ı Rabbânî hakkındaki makalesi geliyor. Bu makalede İmâm-ı Rabbânî'nin şeriat ve âlimler hakkındaki görüşleri derin bir vukûfiyetle ele alınmıştır. Araştırma Notları bölümünde Özbekistanlı araştırmacı Gülnaz Saidova yazdığı makale ile Yakûb Çerhî'ye ait Farsça tefsirin Orta Asya Türkçesi'ne yapılmış tercüme-leri hakkında bilgi veriyor.

Metin Neşirleri bölümünde Zeynep Şeyma Özkan, Hz. Ali'ye nisbet edilen bir eserin Osmanlı Türkçesi'ne yapılmış tercümesini yeni harflere çevirerek yayınlamıştır. Asıl metin gerçekte Hz. Ali'ye ait olmasa bile eser tasavvuf konusunda kıymetli bilgiler içerdiği için önem arz etmektedir. Kübra Ceylan ve Şule Bayraktar, Abdullah Ensârî Herevî'nin *Münâzara-i Dil ü Cân* isimli eserinin Türkçe tercümesini yeni harflere çevirip neşretmişlerdir. M. Nedim Tan, *Tercüme-i Şerh-i Salât-ı Ahmed Bedevî* isimli ese-

ri yeni harflere çevirmiş, Mısır'ın Tantâ şehrinde medfun bir mutasavvıf olan Ahmed el-Bedevî'yi tekrar yâd etmeye vesile olmuştur. Osman Sâcid Arı, Halil Sıdkı el-Halvetî'nin *Şerh-i Beyt-i Heme Sârî Heme Ârî* isimli eserini okuyucuların istifâdesine sunmuştur. Dergimizin son bölümünde Osmanlıca matbû tasavvufî eserler ile yeni tasavvufî eserlerin tanıtımı yer almaktadır.

Dergimizi de yayınlayan İSTAM (İstanbul Tasavvuf Araştırmaları Merkezi) ve Aziz Mahmud Hüdâyî Vakfı'nın katkılarıyla 2013'ün Kasım ayında İstanbul'da Uluslararası İmâm-ı Rabbânî Sempozyumu düzenlenmiş, yurt içi ve yurt dışından çok sayıda ilim adamının katılımıyla faydalı bir toplantı gerçekleştirilmiştir. 2014 ilkbaharında Kastamonu'da Şeyh Şâbân-ı Velî Sempozyumu'nun ikincisinin düzenleneceği ilân edilmiştir. Tasavvuf sahasındaki ilmî eserlerin ve sempozyumların çoğalması, bu kültürün doğru olarak anlaşılması ve geniş kitlelere tanıtılmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Bir sonraki sayımızda buluşmak ümid ve duâsıyla, Allah'a emanet olunuz.

Prof. Dr. Necdet TOSUN